

ANNEKEN JANS DOOR K. VOS.

Misschien zal iemand vragen: moet nu over zulk een bekende martelares nog worden geschreven? Heeft Bogaers niet haar lot in verzen bezongen? Wordt haar dood niet uitvoerig verhaald in een schoolboekje van Droogendijk en Verburg, ja is aan haar niet in 1914 door M. van der Staal een historische roman gewijd? Juist daarom moet zij worden behandeld, want in dien roman is de over haar gangbare voorstelling zooscheef mogelijk geworden. Bogaers kende de gebeurtenis zoo goed, dat hij van Anneken's zoon Esaias een meisje maakte, het schoolboekje weet niets van haar davidjoristische gevoelens en de roman? Wel, die is al fout in den titel en de inhoud is niet beter, hij is van het begin tot 't eind onhistorisch. Het is dus volstrekt niet overbodig om Anneken's historie te behandelen.

Haar zaak is uitsluitend berecht door de Rotterdamsche magistraat. Misschien zou zij er veel genadiger zijn afgekomen, wanneer niet door haar arrestatie een aantal davidjoristen te Delft gevangen was genomen en daarbij zooveel aan 't licht gebracht over deze sekte, dat, nu men te Rotterdam een van de voornaamste aanhangsters in handen had gekregen, haar lot wel niet anders kon zijn dan de doodstraf ¹⁾. Men vergete niet, dat juist de Rotterdamsche magistraat in dezen tijd uiterst clement tegenover nieuwgezinden was en indien hier een doodstraf is uitgesproken, was dat om geen andere reden dan, omdat de bijzondere sekte, waartoe Anneke behoorde, staatsgevaarlijk werd geoordeeld, wat ook wel blijkt uit het hierachter afgedrukte bazuinenlied.

Laat in korte trekken verhaald, wat hiervan moet gezegd. Ten gevolge van de fantastische voorspellingen van den Zwabischen bontwerker Melchior Hoffman was ongeveer het jaar 1530 alom in West Europa een krachtig geloof ontstaan, dat binnen enkele jaren de wereld zou vergaan en plaats maken voor een nieuwe. De dooden zouden uit hun graven opstaan. Christus zou wederkomen. Het laatste oordeel zou worden geveld. Het duizendjarig heilsrijk zou aanbreken en Straatsburg werd het nieuwe Jeruzalem. Hier liet Melchior zich herdoopen. Er bestond daar nl. een doopsgezinde gemeente. En hij verkondigde, dat men zich moest

1) Het vonnis is uitgesproken 23 Januari 1539.